

VADELİ İŞLEM UYGULAMASINA İLİŞKİN TALİMAT

Bankacılık sisteminde vadeli işlemlere derinlik ve süreklilik kazandırılması amacıyla Bankalararası Para Piyasası (BPP) bünyesinde, aşağıda belirtilen esaslar çerçevesinde vadeli işlemlerin başlatılmasına karar verilmiştir.

Buna göre;

- 1) Bankalara, Bankalararası Para Piyasası işlemleri için tahsis edilen borç alabilme limitleri dışında Vadeli İşlem Limiti (VİL) tahsis edilecektir. VİL, halen geçerli olan borç alabilme limitleri kadar olacaktır. Diğer bir ifade ile, bankalara belirlenen vadelerde kullanmak üzere ilave limit olanağı tanınacaktır. Ancak Bankalararası Para Piyasası borç alabilme limitleri ile vadeli işlem limitleri ayrı ayrı takip edilecek ve limitler arası geçişe izin verilmeyecektir.
- 2) VİL, 1 ve 3 aylık vadelerde (91 günü geçemez) ve aynı gün valörlü işlemler için kullanılabilir. Bankalar, vadeli işlem uygulaması yürürlüğe girdiğinde BPP işlemleri için tahsis edilen borç alabilme limitlerini vadesi 2 haftaya kadar (2 hafta dahil) olan işlemlerde, vadeli işlem limitlerini ise sadece 1 ve 3 ay vadeli işlemlerde kullanabileceklerdir. Piyasamızda kırık vadeli işlem yapılmayacaktır.
- 3) Bankalar, 1 ve 3 aylık vadelerde kendilerine tahsis edilen VİL ve yaptıkları vadeli satışlar toplamı kadar borçlanabileceklerdir. Diğer bir deyişle, bankalara vade uyumu dikkate alınarak piyasamızda yaptıkları vadeli satış tutarları kadar ilave borç alabilme imkanı tanınacaktır. (Örnek:1)
- 4) Bankalar, teminatları karşılığında veya satmak istedikleri tutarları EFT sistemi aracılığı ile bankamız Ankara Şubesi nezdinde kendileri için açılmış bulunan hesaba MERB-PAR1 mesajı ile göndermek suretiyle piyasamızda diledikleri kadar satış yapabilecektir.
- 5) Vadeli olarak borç alan bankanın teminatına vadede yükümlülüğünü yerine getirinceye kadar anapara ve faiz toplamı üzerinden mevcut uygulamadaki tranş ve fazla bulundurma oranları dikkate alınarak blokaj konulacaktır. (Örnek: 2)
- 6) Para satan bankanın teminatlarına ise işlem gününde, satış yaptığı tutarı Bankamıza ödeyene kadar tranşlara göre belirlenen fazla bulundurma oranları dikkate alınarak blokaj konulacaktır.
- 7) Vadeli işlem yapmak isteyen bankalar, öncelikle mevcut teminat depolarının bulunduğu Şubelerimiz nezdinde vadeli işlemlere ilişkin teminat deposu açtırarak, teklif ve taleplerini Para Piyasaları Müdürlüğüne bildirmeden önce açtırdıkları depolarda yeterli teminatı bulunduracaklardır.
- 8) Bankalar, mevcut uygulamada olduğu gibi şubelerimiz nezdinde bulunan vadeli işlemlerle ilgili teminat depolarına her türlü giriş ve çıkışlar için ilgili şubelerimize başvuracaklardır.
- 9) Bankamız, vadeli işlemlere taraf olmayacaktır.
- 10) Bankalar, yaptıkları vadeli işlem tutarı üzerinden milyonda 48 oranında işlem komisyonu ödeyeceklerdir. Söz konusu komisyon ile ilgili BSMV bankaların sorumluluğunda olacaktır.

11) Mevcut uygulamada olduğu gibi, borç alan bankanın vadede anapara ve faiz tutarını, borç veren bankanın ise işlem valöründe sattığı tutarı bankamıza ödememesi halinde teminatları nakde çevrilecektir. Teminatların nakde çevrilme işlemi gerçekleştirilinceye kadar geçen süreler için ödemesi yapılamayan vadeli işlem borçlarına, aynı gün BPP□nda oluşan bir gecelik (O/N) ortalama faiz oranının 1.5 katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak oran üzerinden cezai faiz uygulanacaktır.

12) Bankanızca imzalanmış bulunan Bankalararası Para Piyasası Taahhütnamesi, VİL çerçevesinde yapacağınız işlemler içinde geçerli olacaktır.

13)Uygulamaya ilişkin diğerk hususlar mevcut talimatlarımız çerçevesinde yürütülecektir.

14) Vadeli işlemlerin uygulamasına 11.08.1999 tarihinde başlanacaktır.

Bilgi edinilerek gereğince işlem yapılmasını ve duraksanan hususlarda Piyasalar Genel Müdürlüğü, Para Piyasaları Müdürlüğü□nün (312) 309 19 40-49 no.lu telefonları ile temasa geçilmesini rica ederiz.

ÖRNEK:1

VADELİ İŞLEMLERDE LİMİT ARTTIRIM SİSTEMİ

A Bankası için tahsis edilen borçlanabileceği Vadeli İşlem Limitinin TL. 3.000.- milyar ve teminatlarının da yeterli olduğunu varsayalım. Bu banka,

03.08.1999 tarihinde 1 ay vadeli TL. 2.000.- milyar aldığıında, VİL imkanı TL. 1.000.- milyara düşecektir.

04.08.1999 tarihinde 3 ay vadeli TL. 5.000.- milyar sattığında, işlemi gerçekleştirdiği gün (04.08.1999) için 1 ay veya 3 aylık vadelerdeki VİL imkanı TL. 6.000.- milyara yükselecektir.

05.08.1999 tarihinde ise 1 aylık vadedeki VİL imkanı TL. 6.000.- milyar, 3 aylık vadedeki VİL imkanı TL. 1.000.- milyar olarak belirlenecektir.

3 ay vadeli VİL imkanının TL. 1.000.- milyar olmasının nedeni 05.08.1999 tarihinde yapacağı 3 ay vadeli borçlanmanın vadesinin 04.08.1999 tarihinde satmış olduğu TL.5.000.- milyarın vadesini geçmesidir. Bu yüzden sattığı tutara karşılık kullanabileceği VİL imkanı 05.08.1999 tarihinden itibaren vadeye kalan gün sayısı bir ayın altına düşene kadar 1 aylık vadede geçerlidir.

ÖRNEK:2

VADELİ İŞLEMLERDE BLOKAJ SİSTEMİ

Aşağıdaki örnek, 2. Grup ve 3. Tranştaki bir banka için yapılmış olup, teminat deposunda bulunan kıymetlerin yeterli ve 1 yıldan kısa vadeli DİBS olduğu varsayılmıştır.

Banka 3 ay vadeli TL 9.000.- milyar borç aldığıında,

Anapara = TL. 9.000.- milyar

Faiz = TL. 1.800.- milyar (faize esas gün sayısı 90, faiz oranı %80 varsayılmıştır.)

Toplam borç (Anapara + faiz) = TL. 10.800.- milyardır.

Bloke tutarının hesaplanması :

1. Tranş için TL.5.000.-x (1.10) = TL. 5.500.- milyar

2. Tranş için TL.5.000.-x (1.125) = TL.5.625.- milyar

3. Tranş için TL. 800.-x (1.15) = TL.920.- milyar

olmak üzere ilgili bankanın toplam TL. 12.045.- milyarlık teminatına bloke konulacaktır.